

طرح درس آسیب‌شناسی روانی (با تأکید بر فرهنگ ایران)

گروه آموزشی: روان‌شناسی تربیتی و مشاوره		
عنوان درس: آسیب‌شناسی روانی با تأکید بر فرهنگ ایران	مقطع تحصیلی: دکتری	رشته تحصیلی: روان‌شناسی عمومی
تعداد واحد: ۲ نظری: ۲ عملی: ۰	پیش‌نیاز: -	مدرس: دکتر محمد خدایاری فرد

هدف کلی درس

آسیب‌شناسی روانی مطالعه علمی اختلالات روانی و تلاش برای درک علل ژنتیکی، بیولوژیکی، روان‌شناختی، اجتماعی و طرح‌های طبقه‌بندی شناسایی آنهاست. در آسیب‌شناسی روانی، رفتار، احساسات و هیجان‌های افراد از نظر برخورد با محیط و جامعه و چگونگی احساس متفاوت بودن افراد بررسی و کوشش می‌شود با توجه به اصول اساسی روان‌شناختی در زمینه‌های مختلف مانند شخصیت، رشد، یادگیری و هیجان، رفتار نابهنجار شناخته شده و علل آن بررسی شود. در حال حاضر اختلالات روانی از نگاه پنجمین ویراست راهنمای تشخیصی و آماری اختلالات روانی (DSM-5) طبقه‌بندی می‌شود. هدف اصلی این درس آشنایی با ملاک‌های اصلی تشخیص اختلالات روانی و تقویت مهارت تشخیص در دانشجویان است.

اهداف ویژه (رفتاری) درس

کسب دانش و توانایی در توصیف الگوهای مختلف آسیب‌شناسی روانی، آشنایی با اختلالات روانی به خصوص اختلالات دوران کودکی و نوجوانی.
ایجاد مهارت‌های حرفه‌ای، از جمله تشخیص و ارزیابی روان‌شناختی مراجعان برای مداخله.
توانایی در به‌کارگیری رویکردها و نظریه‌های مختلف آسیب‌شناسی روانی در تشخیص اختلالات روانی و توانایی بحث قوی در این زمینه.

قوانین و نکات مربوط به کلاس

- ❖ این درس هم به صورت ارائه نظری و بحث گروهی و هم اجرای عملی تدریس می‌شود؛ به این صورت که ابتدا مباحث نظری به طور خلاصه از طریق پاورپوینت و مشارکت دانشجویان تدریس و سپس کار عملی هر درس به صورت کارگاهی اجرا می‌شود.
- ❖ کلاس کاملاً دانشجوی محور برگزار خواهد شد و فعالیت و مباحثه علمی کلاسی مبنای تشکیل جلسات خواهد بود.
- ❖ در صورتی که دانشجویان پیشنهاد حذف عناوین یا جایگزین عناوین دیگری را داشته باشند، از نظر اینجانب بلامانع و قابل اجراء است، لذا می‌بایست حداکثر ظرف جلسات اول و دوم آن را مطرح کنند.

- ❖ شایان تذکر است که کلیه جلسات رأس ساعت مقرر شروع می شود و پایان خواهد یافت. بنابراین از دانشجویان انتظار می‌رود پیش از ورود استاد در کلاس حضور یابند.
- ❖ شایسته نیست که صدای زنگ تلفن همراه استاد و یا دانشجویان در کلاس شنیده شود و موجب مزاحمت برای کلاس و تمرکز استاد و سایر دانشجویان شود، لذا مشاهده تلفن همراه و یا شنیدن صدای زنگ تلفن همراه دانشجو موجب بیرون رفتن دانشجو از کلاس و منظور کردن غیبت در آن جلسه خواهد شد؛ بنابراین دانشجویانی که تلفن همراه دارند نیز پیش از ورود به کلاس باید آن را خاموش کنند.
- ❖ در صورت غیبت بیش از ۳ جلسه براساس مقررات آموزشی رفتار خواهد شد.
- ❖ در صورتی که با یکی از همکاران و یا اینجانب مشکلی پیدا کردید، موضوع را ابتدا با خود فرد در میان بگذارید، در صورت حل نشدن با مدیر گروه و در صورتی که مشکل باقی ماند، با معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده مطرح نمایید.

جدول زمان بندی ارائه مطالب

شماره جلسات	موضوع درس	رئوس مطالب	منابع	مدرس
جلسه ۱	آشنایی، ارائه مقررات کلاسی، ارائه مقدمه	آشنایی و ارائه مقررات کلاسی ارائه توضیحات در خصوص شیوه کار عملی. ارائه مقدمه‌ای بر آسیب‌شناسی روانی و معرفی DSM-5	منبع ۱ فصل ۵ مقاله و پاورپوینت	دکتر محمدخدایاری فرد
جلسه ۲	بررسی روش‌های ارزیابی و مصاحبه تشخیصی	انواع روش‌های مطالعه و ارزیابی آسیب‌های روانی بطور مختصر مورد پرسش و گفت‌وگو قرار می‌گیرد. شیوه صحیح مصاحبه تشخیصی و ابزار تشخیصی DSM-5 در کلاس اجرا می‌شود.	منبع ۱ فصل ۴ و ۵ و ۶ منبع ۲ فصل ۳، ۴، ۵، ۶ مقاله و پاورپوینت	دکتر محمدخدایاری فرد
جلسه ۳	آسیب‌شناسی روانی براساس الگوی CBT	بررسی الگوی آسیب‌شناسی روانی براساس نظریه‌های شناختی-رفتاری (موج اول، دوم و سوم)	منبع ۱ فصل ۳ منبع ۴ فصل ۵ مقاله و پاورپوینت	دکتر محمدخدایاری فرد
جلسه ۴	الگوی دل‌بستگی	بررسی الگوی آسیب‌شناسی روانی براساس نظریه دل‌بستگی	منبع ۱ فصل ۳ منبع ۴ فصل ۴ مقاله و پاورپوینت	دکتر محمدعلی بشارت
جلسه ۵	الگوی دل‌بستگی	بررسی الگوی آسیب‌شناسی روانی براساس نظریه دل‌بستگی	منبع ۱ فصل ۳ منبع ۴ فصل ۴ مقاله و پاورپوینت	دکتر محمدعلی بشارت
جلسه ۶	آسیب‌شناسی مبتنی بر مدل‌های فراتشخیصی	بررسی آسیب‌شناسی روانی براساس الگوی آسیب‌شناسی سه گانه، بارلو و پاول گیلبرت	منبع ۳ فصل ۱-۵ مقاله و پاورپوینت	دکتر محمدحسن آسایش
جلسه ۷	الگوی روانپزشکی	تشخیص، فهم و تبیین اختلالات روانی براساس رویکرد روانپزشکی	منبع ۴ فصل ۲ مقاله و پاورپوینت	دکتر رضا رستمی

جلسه ۸	الگوی روانپزشکی	تشخیص، فهم و تبیین اختلالات روانی براساس رویکرد روانپزشکی	منبع ۴ فصل ۲ مقاله و پاورپوینت	دکتر رضا رستمی
جلسه ۹	اجرای آزمون نقاشی آدمک	در این جلسه تشخیص اختلالات از طریق نقاشی با کودک آموزش داده خواهد شد.	منبع ۲ فصل ۷ منبع ۳ فصل ۳ مقاله و پاورپوینت	دکتر محمدخدایاری فرد
جلسه ۱۰	تفسیر نقاشی خانواده	در این جلسه تشخیص اختلالات از طریق نقاشی خانواده آموزش داده خواهد شد.	منبع ۲ فصل ۷ منبع ۳ فصل ۳ مقاله و پاورپوینت	دکتر محمدخدایاری فرد
جلسه ۱۱	اجرای آزمون نقاشی با انگشت	در این جلسه تشخیص اختلالات از طریق نقاشی با انگشت آموزش داده خواهد شد.	مقاله و پاورپوینت	دکتر محمدخدایاری فرد
جلسه ۱۲	تشخیص بر اساس آزمون CAT	در این جلسه تشخیص اختلالات از طریق آزمون CAT ارائه خواهد شد.	مقاله و پاورپوینت منبع ۲	دکتر محمدخدایاری فرد
جلسه ۱۳	آسیب شناسی در بستر فرهنگ	تشخیص، فهم و تبیین اختلالات روانی براساس مبانی جامعه‌شناختی و در بستر فرهنگ	منبع ۱ فصل ۳ منبع ۴ فصل ۷-۸ مقاله و پاورپوینت	دکتر زهره خسروی
جلسه ۱۴	آسیب شناسی در بستر فرهنگ	ادامه تشخیص، فهم و تبیین اختلالات روانی براساس مبانی جامعه‌شناختی و در بستر فرهنگ	منبع ۱ فصل ۳ منبع ۴ فصل ۷-۸ مقاله و پاورپوینت	دکتر زهره خسروی
جلسه ۱۵	آسیب‌شناسی روانی بومی	ارائه مقاله دانشجویان در حوزه آسیب‌شناسی روانی در ایران	مقاله و پاورپوینت	دکتر محمدخدایاری فرد
جلسه ۱۶	آسیب‌شناسی روانی بومی	ارائه مقاله دانشجویان در حوزه آسیب‌شناسی روانی در ایران	مقاله و پاورپوینت	دکتر محمدخدایاری فرد
جلسه ۱۷	آزمون پایان ترم			

نوع ارزشیابی

- ❖ ۵ نمره از نمره نهایی به فعالیت‌های کلاسی مانند اظهار نظر علمی دانشجویان در طول ترم و ارائه کلاسی تعلق می‌گیرد. بنابراین لازم است دانشجویان قبل از هر جلسه پیش‌خوانی داشته باشند و منابع مشخص شده برای هر جلسه را طبق طرح درس مطالعه کنند.
- ❖ پیش‌خوانی دانشجویان در هر جلسه ابتدا از طریق سامانه آموزش‌های الکترونیک دانشگاه تهران (Utec.ut.ac.ir) و سپس در کلاس مورد پرسش قرار خواهد گرفت.
- ❖ هر دانشجو موظف است حداکثر ۲ روز قبل از برگزاری هر جلسه از کلاس وارد سامانه شود و در مورد مبحث مربوط به جلسه پیش رو اعلام آمادگی کرده و همچنین طرح سؤال کند.

- ❖ دانشجویان برای هر جلسه علاوه بر مطالعه منابع مربوط به آن جلسه طبق طرح درس، باید از طریق سامانه بلندد اگر پاورپوینت، فیلم و یا مقاله‌ای گذاشته می‌شود، مطالعه کرده و نظرهای خود را هم در سامانه و در کلاس به اشتراک بگذارند.
- ❖ ۵ نمره از نمره کل پایان ترم به کار عملی تعلق می‌گیرد و هر دانشجو موظف است در کنار مطالعه منابع معرفی شده، برای یادگیری بیشتر به کار عملی نیز بپردازد.
- ❖ کار عملی شامل دو بخش است: گزارش مطالعه موردی و ارائه کلاسی
- ❖ ارائه کلاسی می‌بایست بر اساس یکی از موضوعات آسیب‌شناسی در فرهنگ ایران باشد (۲ نمره).
- ❖ هر دانشجو موظف است یک مراجع واقعی را به صورت مطالعه موردی بررسی کند و شرح حال نویسی، مصاحبه تشخیصی، ارائه تشخیص بر اساس الگوهای مختلف آسیب‌شناسی روانی آموزش داده شده و به کارگیری ابزارهای تشخیصی معتبر و پرکاربرد را انجام دهد (۳ نمره).
- ❖ گزارش نهایی به صورت Word - Track change - PDF - Accept باشد.
- ❖ گزارش باید توسط یکی از همکلاسی‌ها (با ذکر نام) ارزیابی و نمره داده شود. در صورتی که گزارش توسط یکی از همکلاسی‌ها ارزیابی نشده باشد، آن گزارش حداقل نمره کلاسی را خواهد گرفت.
- ❖ کار عملی باید تا یک هفته پیش از امتحان پایان ترم تحویل داده شود، در صورت تأخیر در تحویل کار عملی بین یک روز تا یک هفته ۱ نمره کسر خواهد شد. تأخیر از روز هشتم تا دو هفته ۲ نمره کسر می‌شود و پس از آن کار عملی تحویل گرفته نخواهد شد و دانشجو فقط از آزمون کتبی برحسب پاسخ‌هایی که داده است، نمره خواهد گرفت.
- ❖ ۱۰ نمره از نمره نهایی این درس به آزمون پایان ترم تعلق می‌گیرد. آزمون پایان ترم کتبی براساس برنامه امتحانی تعیین شده در سامانه آموزش به صورت تستی و کوتاه پاسخ گرفته خواهد شد و دارای ۴۰ سؤال است که از منابع اصلی و مطالبی که در کلاس بحث شده است گرفته خواهد شد.
- ❖ دانشجویانی که تمام جلسات را بدون تأخیر حضور داشته باشند، ۱ نمره به نمره امتحان آنها اضافه خواهد شد.
- ❖ ۱ نمره نیز به با کیفیت ترین گزارش کار عملی تعلق خواهد گرفت.
- ❖ در پایان ترم به ۱ نفر از دانشجویانی که بهترین نقد را از استاد یا کلاس داشته باشند، با نظر سنجی از کلیه دانشجویان کلاس در آخرین جلسه، یک نمره تعلق خواهد گرفت.

منابع

۱. خدایاری فرد، محمد (۱۳۹۷). *آسیب‌شناسی روانی کودک و نوجوان*، با تجدید نظر کلی براساس DSM-5. چاپ سوم، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
۲. خدایاری فرد، محمد؛ پرند، اکرم؛ حکیمی نژاد، فرناز (۱۳۹۴). *ارزیابی و آزمون‌گری روان‌شناختی*، چاپ سوم. تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
۳. گیلبرت، پاول (۲۰۱۰). *درمان مبتنی بر شفقت (CFT)*. ترجمه مهرنوش اثباتی و علی فیضی، تهران: ابن‌سینا.

به نام خدا

کد فرم:

دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی
معاونت آموزشی و تحصیلات تکلیفی

۴. دیلیس، دیویس؛ بوگرا، دینش (۱۳۹۲). مدل‌های آسیب‌شناسی روانی. ترجمه محمدعلی به‌شارت و بهزاد شالچی، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.